

LEXNOVA NYHETER

Tingsrätten tvingar fram prövning trots Region Skånes medgivande av skadestånd

Publicerad
27 SEP 2023

Region Skåne tvingas gå med på en rättslig prövning av om brott mot Europakonventionen begåtts i samband med en förlossning trots att man medgivit att betala skadestånd till patienten. Regionen har nämligen inte erkänt något konventionsbrott. Tingsrätten anser att rättegångsbalkens regel om medgivande strider mot rätten till effektivt rättsmedel i Europakonventionen.

En 41-årig kvinna har väckt talan mot Region Skåne och yrkat att Region Skåne ska förpliktas att till henne betala 75 000 kronor jämte ränta. Bakgrunden är att 41-åringen födde sitt andra barn vid Skånes universitetssjukhus i Lund sommaren 2017. Trots att förlossningen var snabb och bedömdes som normal, pressades hennes barn ut, mot hennes uttryckliga vilja, genom ett riskfyllt vårdingrepp som kallas för yttre press. Det är en metod som inte är vedertagen och det har i efterhand konstaterats att ingreppet inte var medicinskt motiverat. Därför vill hon ha upprättelse såväl ekonomiskt som att det slås fast att regionen gjort fel.

Region Skåne har medgett kvinnans fullgörelseyrkande och begärt att tingsrätten meddelar dom i enlighet med medgivandet, men anfört följande: Medgivandet avser endast själva betalningsskyldigheten som sådan och ska inte uppfattas som ett medgivande av att Region Skåne har överträtt 41-åringens kroppsliga integritet på sätt som görs gällande i hennes stämningsansökan. Händelsen har prövats av IVO och LÖF. Region Skåne har accepterat deras beslut.

41-åringen har motsatt sig att tingsrätten meddelar dom i enlighet med medgivandet. Hon har i andra hand, för det fall tingsrätten bedömer att regionens medgivande innebär att den tvistiga ansvarsfrågan inte kan prövas inom ramen för den väckta fullgörelsetalan, yrkat att tingsrätten ska fastställa att Region Skåne, genom att vårdpersonal för vilken regionen ansvarar för i samband med hennes förlossning den 7 augusti 2017 genomförde yttre press mot hennes vilja, har överträtt hennes skydd för kroppslig integritet enligt artikel 8 i Europakonventionen, alternativt hennes skydd mot påtvingade kroppsliga

ingrepp enligt 2 kap. 6 § första stycket regeringsformen.

Region Skåne har yrkat att tingsrätten ska avvisa kvinnans fastställelseyrkande.

Kristianstads tingsrätt konstaterar inledningsvis i sitt unika beslut att enligt 42 kap. 18 § första stycket 3 rättegångsbalken får rätten utan huvudförhandling meddela dom i anledning av talan som medgivits. Rätten är i ett dispositivt tvistemål bunden av ett medgivande och ska lägga medgivandet till grund för bifall av käromålet utan någon materiell prövning (se Ekelöf m.fl., Rättegång IV, 7 upplagan, s 63-64).

En tillämpning av 42 kap. 18 § första stycket 3 rättegångsbalken innebär alltså att tingsrätten utan huvudförhandling ska bifalla kvinnans käromål endast mot bakgrund av Region Skånes medgivande. I sådant fall sker inte någon materiell prövning av om regionen har överträtt hennes rättigheter enligt regeringsformen och Europakonventionen.

Tingsrätten bedömer fråga om 41-åringen ska tillerkännas skadestånd mot bakgrund av Region Skånes medgivande, men där regionen inte erkänner att hennes rättigheter enligt Europakonventionen har överträtts, uppfyller kravet på prövning.

Under 2022 trädde en ny bestämmelse i kraft avseende rätt till ersättning för skada som uppkommit till följd av överträdelse av Europakonventionen. I förarbetena uttalas att de nationella myndigheterna vid en överträdelse av en konventionsrättighet, utöver att den enskilde ges tillräcklig och adekvat gottgörelse, i sak måste vidgå överträdelsen (jfr prop 2017/18:7 s 12). Högsta domstolen har i NJA 2012 s 1038 uttalat att en förutsättning för att en åtgärd ska godtas som kompensatoriskt rättsmedel är att domstolen har vidgått att det har skett en kränkning av konventionen.

Detta synsätt stämmer, enligt tingsrätten, väl överens med den tolkning av rätten till ett effektivt rättsmedel inom EU-rätten som EU-domstolen har gett uttryck för i dom den 15 april 2021, Braathens Regional Aviation, C 30/19, EU:C:2021:269. I förhandsavgörandet, som inhämtades i NJA 2021 s. 1093, uttalade EU-domstolen att svensk domstol, för att säkerställa en enskilds rättsliga skydd enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska avstå från att tillämpa just 42 kap. 18 § rättegångsbalken för att säkerställa en rätt till prövning av grunden för yrkandet (i det fallet påstådd diskriminering). Enligt EU-domstolen kunde en betalning inte anses ha en tillfredsställande reparativ funktion.

Tingsrätten anser i förevarande fall att Region Skånes medgivande av att betala skadestånd till 41-åringen, som sker utan vitsordande av att en rättighetsöverträdelse ägt rum, inte kan utgöra ett sådant kompensatoriskt rättsmedel som motsvarar Europakonventionens krav. Hon har inte genom att dom meddelas under dessa omständigheter erhållit en prövning av rättighetskränkningen och har därmed inte tillförsäkrats ett effektivt rättsmedel i enlighet med artikel 13 i Europakonventionen.

Enligt tingsrätten innebär det att det i just denna situation föreligger konflikt mellan artikel 13 i Europakonventionen och 42 kap. 18 § första stycket 3 rättegångsbalken. Av 2 kap. 19 § regeringsformen följer att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen. Bestämmelsen innebär en möjlighet för domstolar att underlåta att tillämpa en föreskrift på den grunden att den inte är förenlig med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen (se Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2019, version 3A, JUNO, kommentaren till 2 kap. 19 §).

Tingsrätten anser att det, i just detta fall, finns anledning att underlåta att tillämpa 42 kap. 18 § första stycket 3 rättegångsbalken för att säkerställa 41-åringens rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 13 i Europakonventionen.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att artikel 8 och 13 i Europakonventionen innebär att tingsrätten inte ska meddela dom i enlighet med Region Skånes medgivande av kvinnans talan. Tingsrättens handläggning av målet ska därmed fortsätta.

Målet ska prövas som en fullgörelsetalan. Det är också mer lämpligt att frågan om skadestånd prövas i detta mål för att undvika en eventuell senare process om skadestånd.

Som en följd av detta kommer kvinnans fastställsetalan inte att prövas.

Mikael Kindbom

Instans: Tingsrätterna

Rättsområden: [Skadeståndsrätt](#), [Europakonventionen](#), [Civilprocess](#), [Hälso- och sjukvårdsrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter